

over 13 Breddegrader, næsten 200 Mile! Det er gennemsnitlig ca. 25 om Aaret, og de allerfleste have med deres Kød afgivet Føde til Grønlanderne, der sætte stor Pris paa Falkesteg, foruden at deres Skind have været Videnskaben til stor Nytte.

Og der er — trøst Dem — god Tid paa Falke endnu i Grønland, saa vel som paa Ryper og alle de andre Arter, af hvilke Falkene ernære sig.

Navnlig i Sammenligning med de 20.000 Duehøge om Aaret i Sverige og Finland synes jeg ligefrem, jeg tør kalde de 500 et beskedent Tal. Uden at skryde.

Deres ærbødige

København, Juli 1907.

E. LEHN SCHIØLER.

JÆGERE OG ORNITHOLOGER.

I »Dansk Jagttidende« Juni 1907 findes nedenstaaende Artikel, som det antagelig vil kunne interessere Tidsskriftets Læsere at gøre Bekendtskab med, saameget mere som den fra dansk ornithologisk Forenings Formand har faaet det efterfølgende Svar, som ogsaa vil blive optaget i »Dansk Jagttidende«.

TIL »DANSK ORNITHOLOGISK FORENING«.

Tillad mig, Hr. Redaktør, et Par Ord til nævnte Forening. —

Det er en forunderlig udæskende Tone, der gaar igennem flere af Artiklerne i det Tidsskrift, der er startet af »Dansk ornithologisk Forening«.

Dengang en saadan Forening ønskedes oprettet, fik ogsaa Undertegnede Opfordring til at medvirke. — Planen syntes yderst tiltalende, — kun overfor et særligt Tidsskrifts Trivsel stillede jeg mig tvivlende, hvorfor ogsaa D'hr. Repræsentanter for »Dansk Jagtforening« vil erindre, at jeg paa Repræsentantmødet ifjor foreslog at stille »Dansk Jagttidende« til Disposition som Organ for Ornithologerne.

Disses nydannede Forening holdt imidlertid Generalforsamling, og i Referatet fra denne staar der, med Hensyn til Henvendelsen fra »Dansk Jagtforening«, at: ihvor velment Tilbudet kan være, maa vi med Tak afslaa det«.

Saa udkom et Dobbelt hæfte af »Dansk ornithologisk Tids-

skrift«; det indeholder overmaade interessante Artikler og Oplysninger, men en Passus som den, der findes paa Hæftets Pag. 25, skal ikke staa uimodsagt! — Den lyder saaledes: »Af Mænd, der ikke bryde sig stort om Natur, og som ikke kjende stort til Fuglenes Virken, er der dannet Selskaber med det Maal at udrydde en væsentlig Del af vore Fugle¹. —

At den Mand, der, uden redaktionelt Forbehold, udslynger denne Beskyldning og har sin Dom ganske færdig, — at han sigter til »Dansk Jagtforening«, vil han næppe modsige. —

Men en saadan Insinuation synes mig lovlig stærk, og Forfatteren kan umulig kjende Jægerne tilstrækkeligt, naar han kan sige, »at de ikke bryde sig stort om Natur og ikke kjende stort til Fuglenes Virken.« —

Mod denne overdrevne Paastand maa det være mig tilladt at fremsætte som min Mening, at »die Herren am grünen Tisch« ganske sikkert ude i Naturen af en virkelig Jæger kunde indhente adskillige belærende Vink paa Fugle-Omraadet; — lad saa ogsaa være, at den Mand, der saaledes har lyst »Jagtforeningen« af danske Jægere i Ban, har ydet Videnskaben saa store Tjenester, at nogle fanatiske Hug maa tolereres mere, end de ellers vilde blive. —

Saa udkom 3. Hefte af det ornithologiske Tidsskrift, og igjen heri tendere Tendenterne lovlig stærkt. — Angreb, hvor man turde have ventet Kollegialitet. —

En Hr. K. Galle drager tilfelts mod Fasanopdrætterne og opstiller Udryddelse af Rovfugle (Pag. 75) som disses planlagte Maal. —

En følelig og stærk Tilbagegang i ynglende Rovfugles Antal er uomdisputabel. — Men bærer nu ogsaa Fasanerierne al den Skyld herfor, som Hr. Galle vil tillægge dem?

Enhver uhildet Iagttager maa vel erindre, at Danmark altid kun har ydet Rugeplads for en lille Brøkdal af de Rovfugle, som kredse over Landet, og at disse efterstræbes i langt højere Grad i vore Nabolande; og naar der Pag. 73 nævnes, at vi temmelig sikkert kun have følgende tilbage: »nemlig Alm. Musvaage, Lærkefalk, Taarnfalk, Spurvehøg og (maaske) Kjærhøg, saa kan jeg i saa Henseende i dette Øjeblik supplere Listen med endnu 2 rugende Ørnearter og 1 Høgeart, ligesom ogsaa det lille »maaske« ved Kjærhøgen kan udgaa.

¹ Udhævelserne af H. Rosenkrantz.

Hertil kommer saa lidt vel megen Dristighed fra D'hrres Side, naar den saakaldte Udryddelse saa ganske lægges over paa Fasanopdrætteres eller Jægerens Skuldre. — Herpaa et lille Eksempel: I en lang Aarrække havde en Havørn sin faste Redeplads i en tæt Strandskov; Ejeren værnede om Fuglen (og havde forøvrigt ogsaa Fasaner i sin Skov). Et ornithologisk Selskab bad om Tilladelse til at besøge Stedet; — den blev given paa Betingelse af, at Reden ej forstyrredes; 2 Dage efter Besøget indfandt en Ornitholog sig; han var ivrig Ægsamler, entrede Træet, borttog Æggene; — siden har den Rede været ubeboet af Havørnen! —

Saa nævnes, ligeledes Pag. 73, Kjærbølling som Hjemmelsmand for Oplysninger om adskillige her i Landet ynglende Fugle; men allerede i Udgiven 1877 staar ganske faa Steder anførte som Rugeplads baade for Havørn, Vandrefalk og Hvepsevaage, netop som Bevis paa, hvor stor en Raritet disse Fugles Rede alt den Gang var. —

Nej, den forstlige Kultur, som Skovene nu i adskillige Decennier have været underkastede, turde vel nok være en væsentlig Grund til, at Rovfuglene ikke mere saa ofte ses kredse over Landet i Sommermaanederne; ikke at tale om den overhaandtagende Misbrug at Skydevaaben, der lægger enhver Knægt Bøssen i Haanden snart sagt baade ved Nat og ved Dag.

Hvis den nydannede ornithologiske Forening vilde arbejde hen mod Indskrænkning af hensynsløs og nytteløs Skyderi og Ægindsamling, vilde den i saadanne Bestræbelser finde gode Allierede saavel hos Fasanopdrættere som i »Dansk Jagtforening«, hvis Maal ganske og aldeles ikke er Udryddelse af nogen Fugl i den danske Fauna. —

Med Tak for Optagelsen, Hr. Redaktør, Deres meget forbundne

Guldborg, i Juni 1907.

H. ROSENKRANTZ.

TIL HR. BARON H. ROSENKRANTZ.

Som Medlem af »Dansk Jagtforening« har jeg faaet Dansk Jagttidendes Juninummer 24de Aarg. Nr. 3 i Hænde og har deri set Deres Henvendelse til »Dansk ornithologisk Forening«, for hvilken jeg har den Ære at være Formand.

Tillad mig først at sige Dem, at det er mig kært at faa Lejlighed til at udveksle Meninger med Dem, baade fordi jeg ved, at »Dansk Jagtforening« i Dem har et Medlem, der med et aabent Blik for Naturens Skønhed forbinder en usædvanlig god Kendskab til vort Lands Fuglefauna, og fordi jeg tror, at vi i Virkeligheden ikke ere saa langt fra at være enige, som det kunde synes.

De beklager Dem over, at vor Tone overfor »Dansk Jagtforening« har været udæskende, og maaske har De Ret, men jeg beder Dem tro, at sligt er ikke sket, fordi vi ønske Strid, tværtimod, vi ønske gerne Samarbejde med en Forening, »hvis Maal ganske og aldeles ikke er Udryddelse af nogen Fugl i den danske¹ Fauna« — Samarbejde, der mulig kunde føre til frugtbringende Resultater, der ere mere værd end mange Ord; og hvis De gennemlæser hele Referatet af den Generalforsamling i D. O. F., hvortil De hentyder — jeg var selv Taleren — vil De finde Ytringer, der tydeligt tage Forbehold imod, at vore Udtalelser skulle gælde alle Jægere.

Det er selvfølgelig rigtigt, det som vi ere enige om, at der her i Landet er en »følelig og stærk Tilbagegang i de rugende Rovfugles Antal«; det er ogsaa rigtigt — jeg ved det — at den af Hr. Galle nævnte Liste af ynglende Rovfugle kunde forøges med »2 rugende Ørnearter og 1 Høgeart;« men om hvormange Par drejer det sig? De tænker sikkert ligesom jeg paa Havørn, Flodørn og Duehøg.

For de to førstnævntes Vedkommende vil det vist knibe svært at paavise mere end højst to, tre Par af hver, og det, synes jeg, er for lidt — saa lille er Danmark heller ikke! Og Duehøgene, de rugende, ere saamænd ogsaa snart talte. Glenten er borte — saa at sige, og det lille »maaske«, som De finder overflødigt ved Kærhøgen, vil snart være aldeles nødvendigt, hvis man ikke begynder at værne om Resterne af denne Art.

Og det vil De dog sikkert indrømme mig — der værnes ikke om Rovfuglene her i Landet. Vi ved nu fra Dem selv, at det ikke er »Dansk Jagtforening«s Maal at udrydde en væsentlig

¹ Mener Baronen forresten ikke: »hvis Maal ikke længere er o. s. v.«? Thi i »Dansk Jagttidende«s 1ste Aarg., 1ste Hæfte 1884—85, Side 2, gives under Overskriften »Foreningens Formaal er navnlig,« et lille Uddrag af Lovenes § 2 og under g læser jeg: »Udryddelse af for Vildtet skadelige Dyr.« Side 3 ibidem nævnes udtrykkelig Rovfugle.

Del af vore Fugle, men jeg har ofte — blandt mange andre Vink, som die Herren im grünen Wald have givet mig — faaet saadanne, der bevirke, at man har ondt ved at frigøre sig for den Tro, at »der er Mænd blandt Jægerne, der ikke bryde sig stort om Natur,« om dansk Natur, som den er overleveret os fra vore Forfædre, men foretrække Fasanskyderi en gros.

De Udtalelser, hvortil her hentydes, og mod hvilke De saa stærkt protesterer, ere jo iøvrigt Herluf Wingses — hvorfor ikke frejdigt nævne Manden — og jeg skal derfor ikke komme nærmere ind derpaa; men da det bebrejdes os, at slikt kan fremkomme »uden redaktionelt Forbehold,« vil jeg sige Dem, at netop nogle af de omtalte »Vink« have været afgørende i denne Sag. Her er en Prøve.

Fra et af vore større Godser har jeg liggende Breve for mig, hvori findes følgende Tilkendegivelser: »her paa Godset fange vi alle Rovfugle i Foraarstiden,« og »vi henregne Musvaager og Ugler til Rovfuglene uden Hensyn til Fredningsbestemmelserne.« Dette er vist desværre Regelen mange Steder, men jeg ønsker at tilføje, at jeg ogsaa ved et Par Steder, hvor man siger: Her paa Godset skydes ingen Rovfugle.

Vor Mening er ingenlunde den, at enhver Landbruger, Godsejer eller Jæger skal finde sig i at blive »spist ud af Huset« af graadige Rovfugle; det kan naturligvis være nødvendigt og fuldt berettiget at skride ind nu og da. Men vi mene, at Jægerne ere gaaede og stadig gaa for grundigt til Værks, og det, vi gerne ville henstille, er, at der nu tages Reb i Sejlene, inden det bliver for silde. — Vi tro, det er paa Tide.

De ved saa godt som jeg, og maaske bedre, hvor svært det er at »tælle« en Art, skønne rigtigt om, i hvilket Antal den er tilstede paa et bestemt Omraade; endnu vanskeligere er det at tale med Sikkerhed om, hvad her ikke er — af det, her kunde og burde være, men allersværest, ja næsten umuligt, er det at faa erstattet, hvad endelig er forsvundet. Og intet bør helt forsvinde, derom ere vi jo enige.

Hele Spørgsmaalet om Rovfuglenes Behandling falder da, som jeg ser det, i 3 Stykker.

1) Maaden hvorpaa, 2) Omfanget hvori og 3) Grunden hvorfor Rovfuglene ombringes. 1. Man driver jo Kampen med tre Vaaben: Gift, Pælesakse og Bøsse. Om det første skal jeg ikke sige mange Ord; jeg tror, vi ere enige i det Stykke, og jeg har

saa ofte set misbilligende Udtalelser derom i »Dansk Jagttidende«, at vi tør haabe, at det Vaaben snart vil gaa helt af Brug. Værre er det med Pælesaksene. De bruges jo meget endnu, men jeg er overbevist om, at mange Jægere ville være enige med mig i at fordømme dem som dyrplageriske i højeste Grad. De kender saa godt som jeg Synet af saadan en stakkels Falk eller Høg med knækket Mellemfod, hvis Sener ere strakte til en unaturlig Længde, fordi Fuglen har hængt dinglende i dem, baskende med Vingerne mod Pælen eller Jorden, indtil Svingfjerene vare ganske tynde og forpiskede!

For det er jo Sagen, at det er næsten umuligt paa et større Omraade at røgte sine Sakse samvittighedsfuldt.

Og saa ere disse Sakse saa uvidende — kende ikke Forskel paa saakaldte skadelige og ikke skadelige Rovfugle! Jeg har faaet mange Rovfugle, tagne i Saks, til Undersøgelse, deriblandt ofte Nat-, Slør-, Horn-, Sumphorn- og Minervasugler! Nej, Saksene burde gaa ud af Spillet ligesom Giften. Tilbage er Bøssen; som jeg før sagde, der kan være Lejligheder, hvor man vil skride ind, og da kan den bruges. Spørgsmaalet er blot — 2. i hvilket Omfang?

Den Maade, hvorpaa man sikrest kan ramme en Art, er at angribe den i Yngletiden; det er derfor i højeste Grad beklageligt, at man finder sig foranlediget til at bortskyde Rovfuglene fra Reden; dette og ikke Mangelen paa gode Ynglepladser, høje, gamle Træer, er Aarsagen til den store Nedgang i de ynglende Rovfugles Tal. De angriber Ægsamlerne; jeg er villig til at give Dem Ret i, at disse ikke ere uden Skyld — Samlere nævnes jo forresten ogsaa af H. Winge endog før Jægerne i den af Dem citerede Afhandling S. 25 i D. O. F.'s Tidsskrift, 1ste Hefte — men det maa dog erindres, at oftest lægge et Par Fugle Æg igen, efter at første Kuld er dem berøvet, og have de ogsaa Uheld med andet Kuld, er der dog et Haab tilbage om, at næste Aar kan bringe Erstatning. Men skydes Fuglen fra Reden, og venter man, som jeg ved, man ofte har for Skik, til der er Unger i Reden, saa at man kan være sikker paa at faa begge de gamle, der ville bringe Føde — ja, saa er det forbi, »Sagaen slutt«.

Naar vi da ere enige om, at de ynglende Rovfugles Antal er gaaet stærkt tilbage, og naar De anser det for rimeligt og naturligt, at vi arbejde venskabeligt sammen, kunde De saa ikke

tænke Dem med Deres Indflydelse at arbejde paa, at man fra Jægerens Side gik lidt mindre nidkjært til Værks? Naar der muligvis ogsaa fra anden Side viser sig Farer, der true med at udrydde Rovfuglene, kunde De saa ikke finde det paa sin Plads, om de toneangivende Jægere, de Jægere, hvis Ord have Vægt, sagde: »Nu ville vi holde lidt igen«! Det er dem, som kan! Og D. J. F. har jo vist det med Ravn, Odins Fugl, der har haft hjemme her siden Hedenold, og som nu er en Sjældenhed; det var paa høje Tid, at man besluttede at skaane den.

Drøftes Spørgsmaalet »Omfanget hvori«, maa det selvfølgelig ikke blot betragtes i Henseende til Antal, men ogsaa i Henseende til Art, og det gaar, som før berørt, efter vor Mening for ofte ud over »de retfærdige« med de uretfærdige. Det vilde, frygter jeg, tage for megen Plads her at komme ind paa en vidtgaaende Behandling af Spørgsmaalet om Rovfuglenes Skadelighed, og kun deres Skadelighed i Henseende til Jagten er det jo, som optager os i denne Sammenhæng, og som knytter Spørgsmaalet »Omfanget hvori« nøje til Spørgsmaalet »Grunden hvorfor.«

Men det maa maaske dog være mig tilladt at anføre følgende:

Den Skade, Lærke-, Taarn- og Dværgfalk, Musvaage, laaddenbenet Musvaage, Hvepsevaage, Glente, Flodørn, Spurvehøg og Ugler forvolde Jægeren, er ikke en Bønne værd. Havørnene ere for faa her i Landet til at tælle noget; Vaagerne, Glenten, Taarnfalken og Uglerne ere rent ud nyttige for Landmanden, Museædere, som de ere; Fiskeørnen gør ikke Jægeren noget Afbræk, og endelig Spurvehøg, Lærke- og Dværgfalk — hvad Skade gøre de Jægeren? De spise en Mængde Smaafugle, men paa dem er der ingen Mangel, og forresten fanger og fortærer Lærkefalken, navnlig i Sensommeren, i overvejende Grad Guldsmede og Græshopper. Selv om D. J. F. ikke har disse Dyr paa sin offentlige Proscriptionsliste, skydes og fanges de dog allevegne, saa at sige, rundt i Landet, og vi vide jo saare vel, at der paa de allerfleste Godser betales Skydepenge for dem. Og af mange Jægere, der ikke fristes af Skydepengene, dræbes disse Fugle simpelthen, fordi det er gaaet ind i Bevidstheden, at en Rovfugl skal skydes, for den er »jo« skadelig. Maaske mene disse Jægere, at de ere kaldede til at beskytte Smaafuglene, som det skal gaa saa slemt ud over i Yngletiden; der tales fra anden Side om Smerten ved at gaa forbi den moderløse, pibende Yngel, hvis Ophav har fundet sin Død i den grumme Høgs Kløer.

Jeg synes, det er Føleri. Før det første er det nu engang Krigens Gang, og som Forholdet staar for Øjeblikket i Danmark mellem Antallet af Rovfugle og Smaaafugle, vilde det vist være nok saa rigtigt at afstaa fra Forsøget paa at sætte et Blad paa den Nælde.

I Begyndelsen af Halvfemserne i forrige Aarhundrede blev der paa Foranledning af United States Department of Agriculture foretaget en Undersøgelse af Spørgsmaalet om Rovfuglenes Skadelighed; Resultatet var en Bog paa over 200 Sider, som udkom i 1893¹. Det hedder i Fortalen, der er dateret 5 Oktbr. 1892 — det er altsaa snart 15 Aar siden — »De heri fremsatte Resultater ere indvundne ved kritisk Undersøgelse af Indholdet af ca. 2700 Rovfuglemaver, og de bevise, at en hel Klasse Fugle, som i Almindelighed anses for skadelige for Landmanden, og som uden Skrupler nedskydes, naar som helst Lejlighed gives, i Virkeligheden hører til hans bedste Venner og — med ganske faa Undtagelser — burde beskyttes som saadanne.« Det siges videre, at det har vist sig, at kun to Arter af 73 Arter og Racer, som findes i U. S., spille en Rolle som skadelige; lades disse ude af Betragtning, bliver der 2212 undersøgte Maver tilbage, »af disse indeholdt 56 % Mus og andre smaa Pattedyr, 27 % Insekter og kun 3½ % Fjerkræ og »game birds«. Denne Kendsgerning beviser tydeligt, hvilken »folly« det er at betale Præmier for Udryddelsen af Rovfugle, saaledes som det har været Skik i flere Stater.«

Naar jeg tilføjer, at det i U. S., som Dem sikkert vel bekendt, drejer sig om ganske nære Slægtninge (til Dels geografiske Racer) af vore Rovfugle, turde det være overflødigt at sige mere om denne Sag; desuden stemme disse Resultater ganske med mine egne gennem en Aarrække foretagne Undersøgelser.

Det staar tilbage at tale lidt om de tre Proscribede. Jeg tror, D'Herrer gøre Kærhøgen ganske Uret; den æder aldeles overvejende Markmus og Insekter, Frøer og lign. og faar derfor ogsaa i den før nævnte Bog sin Plads i Klasse b som hørende til »Those chiefly beneficial«. Selv har jeg kun undersøgt, faa rødbrune Kærhøge — vist næppe 10 — men jeg har aldrig fundet Fugl i dem. Den burde utvivlsomt tages af Listen nu og have Fred ligesom Ravnen, ellers gaar den helt ud af Sagaen; thi

¹ Hawks and Owls of the United States in their relation to agriculture; by A. K. Fisher. M. D. Washington 1893.

paa den finde Deres Ord om Mangelen paa passende Ynglepladser god Anvendelse. Vandrefalk og Duehøg kunne vanskeligere forsvares; men om den første vil jeg dog sige, at jeg synes, den er gaaet nær. Jeg ved i Øjeblikket kun om eet eneste ynglende Par her i Danmark! Kender De flere? Om den anden vil jeg sige, at de mange Klager over de vilde Duers Tiltagen utvivlsomt kunne føres tilbage til den stærke Beskydning af Duehøgene. Om dem begge gælder jo, at de ikke kende til Persons Anseelse og selvfølgelig tage for sig af Retterne, særlig hvor disse bydes i let tilgængelig Form som i Fasanerierne og Anderierne. Her kunne de altsaa siges at gøre Skade, men da de nu som Ynglefugle ere bragte ned til et saa ringe Antal, som Tilfældet er, synes jeg, man burde komme saa vidt, at man lod dem i Fred om Foraaret. Kunne D'Herrer Fasanopdrættere ikke se saa stort paa Sagen, at de, ihukommende afdøde Christoffer af Bayerns Ord om Erik af Pommeren, sagde: »Herre Gud, min Morbror skal jo ogsaa leve.« En anden Sag er, om det i Træktiden kan være nødvendigt at værge sig; dog bør det i den Sammenhæng ikke lades ude af Betragtning, at Jægere og Fasanopdrættere sikkert have fortrinlige Forbundsfæller i Falk og Høg i Kampen mod Vildtets Degeneration, thi det er ubestrideligt, at det, der først falder som Offer for disse Fribyttere, er de svage og sygelige Individuer, som ikke ere vel skikkede til at føre Arten videre. Flere end disse vilde naturligvis gaa i Løbet, men de tiloversblevne vilde være mere »udvalgte«, mere et Skud Krudt værd. — Jeg har ondt ved at tro, at der ikke skulde være Raad til det; thi D'Herrer, som holde Fasanerier og Anderier, gøre det sikkert ikke for Fortjenestens Skyld, men af sportslige Grunde. Og da det nu desværre er, som De siger, »at den overhaandtagende Misbrug af Skydevaaben lægger enhver Knægt Bøssen i Haanden snart sagt baade ved Nat og ved Dag,« bliver det end mere ønskeligt, at de, der besidde Kultur nok til at have Sans for Natur paa den rette Maade, gaa i Spidsen med et godt Eksempel og holde deres Haand over Resterne af vor Rovfuglefauna.

Jeg beder Dem tage disse Betragtninger under velvillig Overvejelse og forbliver

Deres ærbødige

E. LEHN SCHIØLER.

Kjøbenhavn, Juli 1907.